

Priporočila za hranjenje prostoživečih ptic

Pripravil: Tilen Basle

Maribor, november 2019

Basle T. (2019): Priporočila za hranjenje prostoživečih ptic.

Naslov:

Priporočila za hranjenje prostoživečih ptic

Organizacija raziskave in priprava poročila:

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, DOPPS – BirdLife Slovenia

Tržaška cesta 2, 1000 Ljubljana

Odgovorna oseba

dr. Damijan Denac, direktor

Poročilo pripravil:

Tilen Basle, dipl. ekol. naravov.

Naročnik:

Mestna občina Maribor

Priporočeno citiranje:

Basle T. (2019): Priporočila za hranjenje prostoživečih ptic. DOPPS, Ljubljana.

Kazalo

1. Uvod	4
2. Hranjenje ptic pevk.....	4
Priporočila za hranjenje ptic pevk	4
3. Hranjenje vodnih ptic	5
Priporočila za hranjenje vodnih ptic.....	6
4. Literatura in dodatne informacije	7

1. Uvod

Hranjenje ptic je priljubljena in pogosta aktivnost širom Evrope in Amerike, ki se odvija tako na zasebnih kot javnih površinah. V Združenih državah Amerike in Veliki Britaniji pozimi hrani ptice vsako peto gospodinjstvo (Cannon 1999), po sodobnih podatkih pa celo več kot polovica vseh gospodinjstev (Jones 2011). V Sloveniji točnega podatka ne poznamo, vendar ocenjujemo, da je hranjenje ptic med prebivalstvom zelo razširjeno in priljubljeno.

Razlogi in motivacija za hranjenje ptic so različni: udobje bližnjega stika s pticami, način kompenzacije negativnega učinka ljudi na naravo (uničevanje življenjskega prostora...), izobraževalna aktivnost, privabljanje ptic v bližino doma in občutek pomoči pticam (Howard & Jones 2004).

S strokovnega stališča hranjenje ptic pozimi nima posebnega pomena za njihovo ohranjanje in ne poveča njihovega preživetja (Brittingham & Temple 1992). Pozitivni efekti hranjenja ptic se lahko pokažejo le ob vremenskih ekstremih (ekstremen mraz in debela snežna odeja) in na degradiranih območjih. Prav nasprotno pa ima lahko hranjenje nanje negativne posledice, ki se jih lahko odpravi z ustreznim načinom hranjenja in skrbjo za krmišče. Vpliv hranjenja ptic se razlikuje pri različnih skupinah ptic, zato na primer hranjenje vodnih ptic (gosi, race, labodi, galebi, tukalice) odsvetujemo.

2. Hranjenje ptic pevk

V Sloveniji je najbolj razširjeno in priljubljeno klasično hranjenje ptic, ki je namenjeno skoraj izključno pticam pevkam (najpogostejše vrabci, sinice, ščinkavci, brglezi, žolne, golobi in vrane). Krmljenje prinaša zanje tudi določena tveganja, katera lahko z ustreznimi ukrepi odpravimo.

Negativne posledice hranjenja ptic pevk:

- povečan prenos povzročiteljev bolezni med pticami,
- neprimerna hrana,
- povečana predacija (plenjenje) ptic (mačke, ujede),
- povečan trk s steklenimi površinami.

Priporočila za hranjenje ptic pevk

Klasično hranjenje (krmilnica)

Za večino ptic pevk je najprimernejša oblika hranjenje na krmilnici. Slednja mora biti dovolj velika in pokrita, da ostane hrana za ptice suha. Pomembna je tudi njena postavitev. Priporočamo postavitev v bližino grma ali drevesa, kar zmanjša možnost plenjenja pticam ujedam (skobec, kragulj). Krmilnico je treba tudi ustrezno zaščititi in preprečiti dostop mačkam. Namestimo jo lahko na okensko polico, vendar moramo ob tem paziti, da ne bo prihajalo do trkov s steklenimi površinami (pozorni smo na odsev v steklu, po potrebi ga delno prekrijemo ali nanj nalepimo nalepke).

Izrednega pomena je predvsem ustrezna hrana, ki jo nastavimo v krmilnico. Najprimernejša so sončnična semena, lahko pa nastavimo tudi semena prosa, konoplje, ovsa in buč ter različne oreščke (nesoljene). **Ptic ne hranimo**

s kruhom, slano ter začinjeno hrano in ostanki človeške hrane. Hrano v krmilnico nastavljamo dnevno in po potrebi, krmilnico pa redno čistimo.

Talno hranjenje

Nekatere vrste ptic (kos, brinovka, taščica) hrano iščejo na tleh, zato jih bomo privabili le, če jim pripravimo talno krmišče. Za tak način hranjenja so najprimernejša jabolka ali plodovi jerebika, rumenega drena, črnega trna, gloga in mokovca. Najpomembnejše je, da hrano dodajamo sproti in po potrebi. **Za talno hranjenje se odločimo le v primeru, da v bližini ni mačk, za katere so prej omenjene vrste ptic lahek plen.**

Naraven oziroma posreden način hranjenja

Najprimernejši način hranjenja ptic je naraven. To pomeni, da posadimo primerne »plodonosne« avtohtone drevesne in grmovne vrste (**šipek, robida, malina, črni trn, glog, mokovec, brek, skorš, črni bezeg, rdeči in rumeni dren, jerebika, dobrovita, ognjeni trn, bršljan, divja trta in druge**). Plodovi teh vrst bodo hrana za ptice še dolgo v zimo, hkrati pa bodo grmovni pasovi spomladi za mnoge vrste ptic ustrezno gnezdišče.

ODPADNA HRANA

Povečan vnos hrane v okolje lahko privede do povečanja populacij nekaterih vrst ptic. Problematična je predvsem odpadna hrana in odpadki, ki za nekatere ptice (in druge živali) predstavljajo poglavitni vir hrane. V mestih so to predvsem **domači vrabci, domači golobi in sive vrane**. Še posebej slednje zaradi svojih navad in iznajdljivosti pogosto prihajajo v konflikt z ljudmi.

Najučinkovitejši in edini sprejemljivi način reševanja problema populacije sivih vran v naseljih je omejitev oz. preprečitev dostopa do hrane oz. bioloških odpadkov. Priporočamo namestitev košev in zabojnikov za odpadke, ki pticam onemogočajo dostop do vsebine. Hkrati predlagamo tudi sprejetje ukrepov, ki bodo preprečili ali omejili odlaganje hrane ali hranjene ptic z ostanki človekove hrane na javnih površinah.

POVZETEK

Pri hranjenju ptic pevk moramo biti pozorni predvsem na vrsto hrane, ki jo nastavimo in lokacijo ter čistočo krmilnice oziroma krmišča. Hrano lahko nastavljamo vso leto, saj bodo ptice vrsto hrane same prilagajale lastnim potrebam. **Ptice tudi v zimskih mesecih nikakor niso povsem odvisne od hrane, ki jo nastavljajo ljudje. Na območjih, kjer se ptice intenzivno hrani predstavlja hrana iz krmišč le približno 20 % njihove dnevne potrebe (Brittingham & Temple 1992).**

Z upoštevanjem osnovnih navodil in ukrepov za hranjenje ptic lahko tveganja zanje skoraj popolnoma odpravimo. **Hranjenje ptic ima z izobraževalnega in ozaveščevalnega vidika izreden pomen, ki vodi k boljšem razumevanju narave in razvijanju pozitivne zavesti do ptic in njihovega ohranjanja. Na DOPPS-u zato krmljenje ptic priporočamo.**

3. Hranjenje vodnih ptic

Ob rekah in večjih vodnih površinah v bližini naselji je tudi v Sloveniji zelo razširjeno hranjenje vodnih ptic. Ljudje najpogosteje hranijo labode, race mlakarice, liske in rečne galebe. Čeprav je vzvod za hranjenje želja pomagati, pa je tovrstno početje za vodne ptice in rečni ekosistem škodljivo.

Negativne posledice hranjenja vodnih ptic:

- povečano število in gostota vodnih ptic (povečana kompeticija in agresivnost med osebki),
- slabša kvaliteta življenjskega okolja (povečan vnos organskih snovi v vodo, intenzivnejša rast alg in zmanjšanje koncentracije kisika v vodi),
- povečan prenos povzročiteljev bolezni med pticami,
- slabša kvaliteta hrane (razvoj bolezni in deformacij, saj ptice po naravni poti najdejo kvalitetnejšo hrano),
- izguba strahu pred ljudmi (povečana smrtnost zaradi plenjenja in interakcije z ljudmi),
- sprememba navad (spremenjeni selitveni vzorci in območja gnezdenja).

Priporočila za hranjenje vodnih ptic

Hranjenje vodnih ptic ima zanje in za okolje negativne posledice (Chapman & Jones 2009, Gere & Andrikovics 1994), zato **vsakršno obliko hranjenja odsvetujemo!** Kot alternativo predlagamo naravi prijazno ureditev brežin vodnih teles, ki vključuje zasaditev brežin in plitvih predelov vodnih teles z avtohtonimi rastlinami. Na tak način bodo vodne ptice našle zavetje ter obilico naravne in kvalitetne hrane. Takšen ukrep bo imel tudi izobraževalni in ozaveščevalni učinek in bo prispeval k boljšemu razumevanju naravnih procesov.

POVZETEK

Hranjenje vodnih ptic zaradi izrazitega negativnega učinka nanje odsvetujemo. Kot alternativo predlagamo naravi prijazno ureditev brežin vodnih teles, kjer lahko vodne ptice po naravni poti najdejo obilo kvalitetne hrane.

Basle T. (2019): Priporočila za hranjenje prostoživečih ptic.

4. Literatura in dodatne informacije

Brittingham, M. C, Temple, S. A. (1992). Does winter feeding promote dependency? J Field Ornithol 63: 190–194.

Cannon, A. (1999). The significance of private gardens for bird conservation. BirdConservation International 9: 287–297

Champman, R. & Jones, D. (2009). Just feeding the ducks: quantifying a common wildlife-human interaction. Sunbird 39 (2): 19–28

Denac in sod. (2012) Ptice okoli nas. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana. Dostopno na:
http://ptice.si/2014/wpcontent/uploads/2014/03/brosure_2012_1_ptice_okoli_nas.pdf

Gere, G. & Andrikovics, S. (1994). Feeding of ducks and their effects on water quality. Hydrobiologia 279/280: 157–161

Howard, P. & Jones, D. N. (2004). A qualitative study of wildlife feeding in south-east Queensland. In: Urban Wildlife: More than Meets the Eye. (Eds. Lunney, D. & Burgin, S.) Royal Zoological Society of New South Wales, Mosman, Pp. 55–62

Jones, D. N. (2011). An appetite for connection: why we need to understand the effect and value of feeding wild birds. Emu 111: i–vii.

<http://ptice.si/ptice-in-ljudje/pomagajmo-pticam-in-naravi/hranjenje-ptic/> (25.11.2019)